

TORONTAI

Megjelenik naponta reggel. - Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda: Becskerek (Nagybecskerek),
Sepp Krafft (Zápolya) ucca 3. szám. - Telefon 21.

SZERDA, 1944 FEBRUÁR 9
73. évfolyam 32. szám

Előfizetésben:
Évente 840 félévre 420
negyedévre 210 havonta 70

Beutazási tilalom

Ankara, febr. 8.

A török kormány rendelete szerint, idegen állampolgár, további intézkedésig, nem kaphat beutazási engedélyt Törökország területére. Törökország külföldi követői már meg is kapták, az utasítást, ne szolgáltatásunk ki beutazási vizumot.

Az ország belterületén is korlátozták a szabad utazást. Török állampolgár csak kivételes esetben kap kiutazási engedélyt az ország területéről.

Sztratoszféra-kutató

Páris, febr. 8.

A francia Piccard tanár, aki Svájcban él, volt az első, aki magaszerkesztette alumíniumgömbben föl szállt a sztratoszférába. Az első felszállása 1930-ban történt. De akkor szerencsétlenül járt. Második felszállásakor 1931-ben Augsburgnál indult és rekordmagasságot ért el 15.700 méterrel. Az ugynevezett „gamma” sugarak tanulmányozása volt főcélja és azzal nagy szolgálatot tett a tudományos világnak.

A tanár most ünnepelte életének 60. évfordulóját.

Megszólalt a lélekharang

Genf, febr. 8.

A zürichi lapok a londoni Times legutóbbi cikkével foglalkoznak, amelyben az Lettország, Litvánia és Észtország jövő sorsáról nyilatkozik. A Times léplezetlenül megállapítja, hogy a három országot a Szovjet bekebelezi és így a területekre vonatkozó szerződések érvényüket veszítik.

A zürichi lapok, hivatkozással a nyugati hatalmak régebbi ígéreteire, méltatlankodva állapítják meg, hogy Anglia így cserbenhagyja pártfogoltjait.

Fosztogatások Londonban

Genf, febr. 8.

Az Irish Press híradása szerint Londonban az 1944 január 15-én bekövetkezett német légitámadás alkalmával egész sor üzletet kifosztottak.

A fosztogatást nem a polgári lakosság követte el, hanem katonák és babáik. Ruhát, kalapokat, kesztyűt és minden más készítményt garmada számba hordták el. Egyes dohánytözsében egy szál cigaretát sem hagytak. Tekintve, hogy katonákról van szó, a rendőrség az esetet el akarta titkolni, de a kellemetlen hír mégis kipattant.

Polonajevnél sikertelenül támadnak az oroszok

A Führer főhadiszállásáról jelentik.

A véderő főparancsnoksága közli.

Nikopol hidfőjében az ellenség nagy erővel folytatta támadásait. A német csapatok visszaverték a támadásokat és ellentámadással visszaszorították az egyes helyeken előretört ellenséget.

Kirovograd és Belaja-Zerkov közötti harctérségben a szovjetek számos támadásai, egyes helyi betörést kivéve, eredménytelenek maradtak. A támadások során az ellenség súlyos veszteséget szenvedett és elpusztult 21 páncéls.

Polonojevtől nyugatra meghiusultak a szovjetek támadásai. Egy német páncélos hadosztály elpusztított 2 szovjet zászlóalj. A Pripped mocsaraktól délre a német csapatok harcban állanak különböző lovaskötelékekkel.

Vitebszknél és a Berezínától délre a bolsevisták nagy tulsúlyban volt erővel folytatták áttörési kísérleteiket. A német hadosztályok mindkét harcszakaszon elkeseredett küzdelmekkel újból egy nagy elhárító sikert értek el. Neveltől északi irányban folytatott küzdelmek, ahol a szovjetek tegnap is nagy erővel támadott, még tartanak.

Az Ilmen-tó és a finn tengeröböl között a német csapatok néhány harcvállalkozása, az ellenség támadásainak elhárítása után, sikerrel járt.

Emigránsok perlekedése

Pozsony, febr. 8.

A Szlovák című lap pillanatképet ad arról, milyen a viszony a Londonba emigrált csehek és szlovákok között. A lap szerint a londoni cseh és szlovák emigránsok egymásközötti civakodásokat egyenletlenkedéseket lehetőleg takargatták, titkolták. A helyzet azonban annyira elmérgesedett, hogy az angol bíróságot is igénybe vették igazságtételre.

A perlekedés azon az alapon indult hogy a „nagy” Benes unokaöccse Benes Bohus hírlapíró hazaárulónak bélyegezte dr. Oszuskyt, aki sok éven át Csehszlovákiát képviselte Párisban. Ugyancsak hazaárulónak nevezte Prhalát a volt csehszlovák hadsereg tábornokát. Az angol bírő már ki is mondotta az ítéleletet. És pedig: dr. Benes Bohus köteles a sértettektől bocsánatot kérni és 150 angol font pénzbüntetést fizetni.

Spanyolország semlegessége

Madrid, febr. 8.

A spanyol minisztertanács Franco tábornok elnöklésével ülést tartott, amelyen az ország semlegességi politikájáról tárgyaltak. A népnevelésügyi minisztérium titkára következő nyilatkozatot adta közre:

A minisztertanács a külügyminiszter beszámolójának megbeszélésre tartotta ülését. Szóba került a nemzetközi helyzet megtárgyalása,

leginkább, amennyire az Spanyolországra vonatkozik. A kormány megállapította, hogy az ország továbbra is a szigorú semlegesség alapján áll, azt a multban is követte. A leghatározottabban ellenszegül minden olyan külső, vagy belső behatásnak, nyomásnak, amely a semlegesség feladását célozza, vagy az országnak azt a jogát el akarná vitatni. A kormány minden előzetes

óvintézkedését fölülvizsgálta és azoknak tiszteletben tartását kívánja. A spanyol politika minden lehető megtelt mindenkor, hogy a háboru kitejedését megakadályozza. Ez egyúttal biztosíték arra, hogy spanyolország politikai útján kötelességtudásban, nyugodtan halad tovább, mert azzal az országgal népének kívánságát teljesíti és az ország függetlenségének tiszteletbentartását vivja ki.

Muzulmánok megsegítése

Zágráb, febr. 8.

A horvát népjóléti minisztérium a Mehamet jótékonyági egyesületnek ujabban ismét 10 millió kunát bocsátott rendelkezésre. Az összeget a partizánoktól elpusztított muzulmán javak tulajdonosainak kárpótlására fordítják.

Fekete légio

Zágráb, febr. 8.

A horvát „Fekete légio” alakulat, fennállásának évfordulóját üneplte Zágrában. Az alakulatnak főparancsnoka Boban usztasavezéredez.

Az ünnepélyen megjelent a Poglavnik és beszédet mondott. Buzdító beszédében különösen kiemelte a katonai fegyelem és a kötelességteljesítés, valamint a hazafiasság fontosságát.

Tájékoztató hivatal

Stockholm, febr. 8.

A svéd kormány, Günther miniszter kezdeményezésére új központi hivatalt létesít. A hivatal feladata állandó tájékoztatót adni az ország gazdasági, ipari és pénzügyi kérdéseiben. A hivatal az érdeklődőknek közlöny útján, de beadványokra hivatalosan is ad tájékoztatót.

Catroux Marokkóban

Madrid, febr. 8.

Catroux a közelkeleti és az afrikai arabok országait látogatja és annak során most Marokkóba érkezett. Catroux elsősorban a marokkói szultánnal folytat megbeszéléseket, majd a francia katonai és közigazgatási vezetőivel tárgyal.

Japán népszaporulata

Tokió, febr. 8.

Hivatalos számadatok szerint a japán népszaporulat, a multakhoz viszonyítva állandó fölefelelemő irányt mutat. A közegészségügyi miniszter beszámolója szerint, a háboru dacára több mint egy millióval szaporodott Japán az elmúlt évben. Az összes születések száma 2 millió és 200 ezer gyermek.

Sohasem feledkezünk meg...

Az új szabadságharc hősei bucsuznak, új magyar szabadságküzdelem honvédei indulnak a frontra, szinte minden nap. Mennek, messzi Ukrajna felé, hogy újat állják a bolsevista világellenségnek. Vonulnak, hogy újra megcsillogtassák a magyar kardot, ott, ahol acélvilláma büszkén ragyogott ezer esztendő előtt. Hiszen a föld, amelyen harcolnak, hajdan a magyar őshaza volt. Valamikor itt a Meotis ingoványában szökölt a fehér szarvas. Egykoron itt lejtettek táncot Dál király leányai. S ha ma a kecskeméti gyalogos lépte dobban, somogyi huszár lovának patkója csattog az ukrainai barázda alatt a hetvenhetedik úkapa porladó szíve érzi: újra magyarok járnak erre. Ismét magyar vitéz áll ott, ahonnan egykor éjbe, sötétbe figyelt Árpád vezér puzdrás, lovaskatonája. Elébe jött a veszélynek, nehogy a Tiszánál, vagy Dunánál kelljen védenie az akácós portát, a gyermeket ringató bölcsőt, temploma oltárát, asszonya tisztaságát.

Egy évezred után így fonódik újra egybe a két magyar haza. Így lesz eggyé a külső front és a belső. Ez az itthoni arcvonal Magyarország miniszterelnöke, Kállay Miklós szent igéretével, az egész magyarság fogadalmával kíséri utjukra a honvédeinket. „Sem rólatok, sem hozzátartozóitokról soha nem feledkezünk meg” — hangzott Kecskemét főterén a kormányelnöki szózat, amelynek néhány tömör szava úgy zendült meg mint a nemzet esküvése.

Nem feledkezünk meg! — mondta a miniszterelnök s vele az egész magyarság vallja, hogy nem is szabad megfeledkezniük öröklük. Mert más harc, más küzdelem ez, mint minden ezelőtti. Legfeljebb azokhoz a háborukhoz hasonlítható, melyekben a Hunyadiak lobogói alatt Várnáig, Rigómezőig, Szabácsig ment a magyar harc a nemzet életére törő ozmán hatalom elé. Ment dalolva és hetykén, ment áhitatosan Kapisztrán keresztje alatt, ment azzal a tudattal, hogy a szűkebb hazától ezer kilométerre is a maga portáját védi és ment azzal a szent bizonyossággal, hogy a dicsőségbe, vagy a halálba egyformán elkiéri az itthoni haza.

Most is ez a hit kíséri a Donec partjait Horthy Miklós urunk honvédfiát. Ha acél izzik a kohóban, s fegyvert kovácsol a munkás, keményebben csattog a kalapácsa, jobban feszül az izma, hogy jobb legyen a fegyver is, mely minket védelmez. Ha aktát intéz a tisztviselő, megérzi, hogy ezt most jól, gyorsan meleg szívvvel kell elintéznie, hiszen a fronton küzdő katonák gyermekéről, vagy feleségéről van szó a hideg papíron. S ha majd Péter Pál napján csillan a kassa, az arató nem érzi a munka terhét, a lángoló nap hevét, a hulló verejtéket, nem bánja, hogy esetleg két ember helyett kell dolgoznia. Hiszen az új kenyérnek ízében talán legjobban érzi meg a mi katonatestvérünk, hogy rája gondolt, érte dolgozott az itthoni haza.

Sohasem feledkezünk meg rólatok! S ez az ígéret nemcsak azt jelenti, hogy rájuk gondolunk a munkában, egyek vagyunk velük a fegyelemben, az áldozatvállalásban. Rájuk kell gondolnunk akkor, amikor aranylő bor csillan a pohárban, amikor a könnyű szórakozás zsvivaja hallik valahol. Olyankor eszünkbe kell jusson, hogy ott kint a vér és tűz fergetege kavarg felettünk s ilyen időkben itthon is kötelező a szerény, egyszerű katonás élet. Ha fülünkhöz hajlik a suttagó, a kishitűséget terjesztő, mételyes idegen propaganda, megint csak rájuk kell

Új helyiségbe költözik a BMKSz központi irodája és nagybecskerekéi fiókja

Nagybecskerek, febr. 8.

Vasárnap délelőtt tartotta rendes választmányi ülését a BMKSz nagybecskerekéi fiókja. A gyűlést Stagelschmidt Jenő ügyvezető elnök nyitotta meg. A választmányi tagok állva mondták el a Hiszekegyet, majd Stagelschmidt Jenő elmondta elnöki beszámolóját.

Az elnöki beszámoló felhívta a tagok figyelmét, hogy még a hónap folyamán a járásvezető összefogja hívni a választmányt az újjáalakuló gyűlésre, melyen minden választmányi tagnak kötelessége megjelenni.

Bejelentette az elnök, hogy a téli-segély akció során januárban már megkezdődött a legfontosabb élelmiszerek kiosztása. A téli-segély akció lebonyolítására a polgármesteri hivatal már is 200.000 dinárt utalt ki előlegként, ezenkívül a Kerületi előjáróság szociálpolitikai osztálya a múlt évről fennmaradt körülbelül 95.000 dináros összeg felhasználását is engedélyezte.

Köszönetét fejezte ki az ügyvezető-elnök Bába Ferencné a Csentai Nagyrét lakójának és az aracsi Női Tábornak, akik igen értékes ajándékot küldtek a becskerekéi Napközi otthonnak.

Ismertette ezután Stagelschmidt Jenő az elnöki iroda január 28-án kelt körlevelét: A magyar iskola, amely gyermekeinket anyanyelvük szeretetére és megbecsülésére tanítja. Ez a semmiből teremtett magyar iskola adja meg minden magyar gyermeknek a lehetőségét nemcsak az írás-olvasás elsajátítására, hanem a középiskolák és főiskolák elvégzésére és ezzel utat nyit minden magyar tehetségének az érvényesülés, a felemelkedés felé. A BMKSz Iskolaalapja ez évben is megkezdte gyűjtését és az 1944. április 1-én zárja. Majd a következő szavakkal folytatta beszámolóját az ügyvezető elnök.

Kellemes kötelességemnek tartom bejelenteni, hogy fiókunk gyűjtésének első adományát Szövetségünk szerelett elnöke és a bánáti magyarság vezetője, Jeszenszky Ferenc jegyezte. Elnök urunk 25.000 dinárt ajánlott fel azon reményben, hogy nemes elhatározását számosan fogják követni és anyagi helyzetükhöz mértén támogatják, „építik az új magyar élet alapját.”

Daniel Pál BMKSz állandó helyettes elnöke is 25.000 dinárt adományozott az Iskola-Alapnak.

A fiók területén a gyűjtést körzetvezetőink vállalták és kérjük testvéreinket, hogy adományaikat nyugta ellenében lehetőleg saját körzetvezetőik útján juttassák el hozzánk. Természetesen fiókunk irodája is

gondolnunk. Hiszen ők nem ismerik félelmet, a kétkedést. S nekünk méltóknak kell lenni az ő erős akaratukhoz. Ha le kell mondanunk a kényelem egyrészeről, a zsiros, bő magyar kosztó, ismét csak örájuk kell emlékezni. Azokra, akik hóban és fagyban, perzselő napmelegben és hűvös éjszakában érejtünk — Magyarországot — elszenvednek minden nélkülözést. Értük kell tartanunk itthon a belső frontot sziklaszilárdan, keményen, kikezdhetetlenül, hogy az ő-áldozatuk, hősi

bármikor készségesen áll taglársaink rendelkezésére.

Ezenkívül közölte az elnök, hogy a fiók 1944 évi tagsági díjai a legnagyobb rendben folynak be.

Bejelentette még az ügyvezető-elnök, hogy a II. munkahely ovodája az iskolákkal egyidejűleg nyílt meg, míg az I. munkahely ovodája hétfőn nyílt meg.

Stagelschmidt Jenő a választmányának bejelentette még, hogy úgy a Központi Iroda, valamint a fiók új helyiségbe költözik. A fiók a volt Polgári Kaszinó helyiségeibe költözik.

Az ügyvezető-elnök beszámolója után Kecskeméthy Ferenc felolvasta a multihavi választmányi gyűlés jegyzőkönyvét, melyet egyhangulag fogadott el a választmány. Ezután megtette Kecskeméthy Ferenc titkári jelentését.

Kecskeméthy Ferenc titkári jelentésében beszámol, hogy az elmúlt hónapban 10 esetben utaltak ki szülési segélyt. A téli-segélyben 115 család, 202 családtaggal részesül. A népművelési osztály pénteken tartja meg ülését, melyen további hat hétre adnak programot. Az ifjúsági osztályban lelkes építő munka folyik. A helyesen választott utnak és programnak legjobb bizonyítéka, hogy a tagok száma hétről hétre gyarapszik. A könyvtár forgalma is örvedetesen emelkedik. Január hónapban három rendezés volt mindössze.

A becskerekéi fiók munkahelyei is folytatják a már megkezdett munkát és jelentős sikert mutatnak fel. A BMKSz nagybecskerekéi fiókjának taglétszáma január végével 12212 volt.

A titkári jelentés után Grolshammer Béla olvasta fel pénztárosi jelentését, melynek egyhangú elfogadása után a választmányi ülés a Hiszekegy elmondásával véget is ért.

ÉRTESÍTEM

nb. vevőimet, hogy női divatszalonomat áthelyeztem a Melencel utca 58. sz. alatti lakásomra. 144

Béres-Tóthné KOVÁCSIK ANANKA női divatszalon.

Jókarban levő, posztóhuzatos, nehéz

utazóbunda

azonnal eladó.

Megtekinthető SÁCA nyug. tanítónál, Becskerek, Takovszka utca 46. 140

Megérkeztek

143 a magyar ifjúsági és mesekönyvek

„PAPIRUS” (Buza Ernő és Tsa)

Bánáti művészek szegedi hangversenye

Nagybecskerek, febr. 8.

Mint már jelentettük február 17-én lesz a bánáti írók és előadó-művészek nagy napja. Február 17-én a városi színházban felvonnak legnagyobb értékeink, hogy nivós est keretén belül mutatkozzanak be a nagybecskerekéi közönségnek. Közvetlenül a nagybecskerekéi est után, Szegeden február 20-án a Tisza szállodában a Harmónia hangverseny-vállalat rendezésében hangversenyt ad Falvay Mihály, melyen bánáti előadóművészek is szerepelnek. A szegedi hangversenyről a következő plakátot kaptuk:

Február 20-án, vasárnap délután 3 órakor és este 7 órakor

MINDENKINEK VALAMIT

közkedvelt áriák, népszerű dalok, legkedvesebb magyar nóták, kedves slágerek

Énekel:

FALVAY MIHÁLY

a m. kir. Operaház v. tagja, a magyar és belgrádi rádió ünnepelt énekművésze.

Konferál a kívánsághangversenyek közkedvelt konferansziéja:

Legényei József dr.

Közreműködnek:

BÁNÁTI MAGYAR MŰVÉSZEK

BAND ANNA

szavalóművésznő

Marok Rózi és Marok Zsuzsi duó

Zongoránál: Marok Ernőné, Antos Kálmán, Vilkay Gyula (bánáti zeneszerző).

Értesülésünk szerint az est iránt máris óriási érdeklődés van és azon részt vesz Szeged társadalmának színe-java.

Angol erkölcsbírák

Stockholm, febr. 8.

Amikor az amerikaiak beözönlése Angliába megkezdődött mint honmentőket üdvözölték és ünnepelték őket. A lapok dicsőhymuszának se vége, se hossza. De változnak az idők és változnak az emberek, még a lapok írásmódora is. A Londoni Sunday Dispatch erkölcsbírái keserű kifakadással panaszkolják, milyen csapódás érte Angliát az amerikaiakkal. Anglia, mondja többek között a lap, kénytelen elfütni azt, hogy a kétes alapon álló amerikai erkölcs, a rengeteg rossz szokások befészkelődjenek Angliában és az angol erkölcsöket és magukhoz lealacsonyítsák. Amerikai hirtelengazdagok, leginkább anyák előzönlük Angliát, akik fiaik és lányaik részére angol nemeseket verbuválnak.

Végül követeli a lap, az ellen sikra kell szállni, nem szabad tovább tűrni. Amit amerikába nem kifogásolnak, az nem jó egyúttal Angliának is. Meg kell menteni az angol színpadokat, hírlapokat, kultrintézményeket és főleg nőket, asszonyaikat.

HIREK

Vasárnap	Febr. 29 nap
6	Kat. B. Hetvenedv. Prot. Dorottya
Hétfő	Kat. Romuald ap. Prot. Tódor
Kedd	Kat. M. sz. János Prot. Aranka
Szerda	Kat. Alex. Cirill Prot. Abigél
Csütörtök	Kat. Skolasztika Prot. Elvira
Péntek	Kat. Mária megj. † Prot. Bertold
Szombat	Kat. Hét szervita Prot. Lidia

Időjárás: Hideg, csapadékos. Február 6-án a nap kel 7:06 és nyugszik 16:51, február 12-én 6:57 kel és 17:01 órakor nyugszik. 19 perccel hosszabbak a napok. — **Holdváltások:** Első negyed 1-én 8 óra 8 perccor. Holdtölte 9-én 6 óra 29 perccor. Utolsó negyed 17-én 8 óra 42 perccor. Újhold 24-én 2 óra 59 perccor.

Ma a Korona (Scheer) gyógyszer-tár Göringgasse (Fő ucca) tart éjjeli szolgálatot.

Délben fél egytől 2 óráig csak az ügyeletes gyógyszer-tár van nyitva, a többi ezen idő alatt bezár.

A munkásbiztosító ügyeletes orvosa Becskerek (Nagybecskerek) egész területére szombat este 6 órától, hétfő reggel 6 óráig dr. Jasznics Milán, lakik Horthy Miklós ucca 28. szám alatt.

IRÓI EST

Írói estet hirdetünk. Nem hivalkodva állunk ki Bánát magyarságának itélőszéke elé, hanem tehetségünkhöz képest szolgálni óhajtjuk a nemes célt, mely egy sajtósági bánati irodalom kialakulásának derengését jelenti.

Régen vajdó álmok kezdetének elindulása ez. Kezdjük Bánát cetrumában Becskereken, majd végigjárjuk váltott szereplőkkel a többi várost és falvakat, ahol magyarok élnek. Meg kell ismernünk egymást és egymás bajait. A közös magyar problémákon kívül, felvetődnek bánai problémák is, melyeknek megoldásáért folyó harcokból mi is ki akarjuk venni részünket és azt szent kötelességünknek valljuk.

Mi nem kérünk egyebet, mint bizalmat és az elítéléseknek azt a bizonyos sutbavetését, mely szerint saját hazájában senki sem lehet proféta. Mi nem pályázunk határokon túli kiálló irodalmi sikerekre, mi igenis itt, a legszűkebb bánati hazánk prófétái akarunk lenni. Csak mi értjük meg egymás szavát. Utmutatói, segítői, felvilágosítói akarunk lenni az itt elszigetelten élő, kulturát szomjazó magyar tömegeknek. Ébren akarjuk tartani és csiszolni nyelvünk szépségét. Ez a programunk.

Ez az író este, nem a babérszerzés, hanem a komoly munka megnyilatkozása akar lenni. Kiállításunkra azért van szükség, hogy lássák — vagyunk.

Mikor bánási irodalomról beszélünk, ez nem azt jelenti, hogy az anyaországi és világirodalmi ismereteket háttérbe akarjuk szorítani. Sőt. Ez a

Két forradalom

Az elmúlt héten egy kis csapat, néhány szerb katona, belovagolt Mohácsra.

Mohács... Egykor az óriási ozmán hadak előtt, királyával és érsekeivel a magyar nemzet vérzett el azon a mezőn. Magyar vértől piroslott a Cseleptak, magyar haláltól sápadt el a föld a szemhatárig. Most maroknyi szerb lovas léptet a gyászos, nagy-szerű sir felet és tipor bele a királyi halottaságyba. Békésen védtelen a mező, zöld a víz, a fűben nem fekszik halott. És ma mégis nagyobb temetője Mohács Magyarországnak, mint volt a nagy halál napján, mert ma nincs többé, aki meghaljon érte.

III.

...Hogy megváltozott az életünk. Mindenik nap előről valamit a megszokottból. Ami azelőtt magától értetődő volt, az most ünneppé lesz. A háboru hosszú éve alatt amugyise volt már semmi az, aminek tulajdonképpen lennie kellett volna. A kávé nem volt kávé, a tea, a rum, a cukor, még a kenyér sem. Megszoktuk a pótlanyagokat; most ezek is kifogynak. A boltokban tátonagok a polcok és új áru nem érkezik. Aki teheti, vásárol se szállítás már ipari cikkeket. Az abroncs egyre szűkül és egyre szegényebbek leszünk.

Ismerős lépések mentek át a szalónon, anyám szobája felé. Géza testvérem volt.

Görnyedten ült a zöld karosszékben és lázadó düh látszott az arcán.

— Mind csirkefogók ezek és gonosztevők! Julier ezredestől hallottam... Irtozatosan megcsalják az országot. A vesztünkbe visznek. — Öklével ütött az asztalra. — Tudod-e, hogy a belgrádi fegyverszüneti szerződés felesleges volt?! A közös hadvezetőség megkötötte számunkra is november 4-én a fegyverszünetet Diazzal, aki az entente összes haderejének megbízottja volt. Az a szerződés pedig érintetlenül hagyja Magyarországot egész területét. Ezen az alapon a demarkációs vonalak az országhatárok lennének. Nem léphetne ellenséges megszálló a földünkre. És november 6-án Károlyi Mihály mégis kinyitotta a zsilipet Belgrádban.

— Talán nem tudták, talán nem tudta Károlyi, mi van a Diaz-féle fegyverszünetben?

— De tudták, hiszen Károlyi zsebében volt, mielőtt Belgrádba ment — mondotta testvérem —, a hatalo-

mért tették. Azért a kétes dicsőségért, hogy az ő nevükhöz fűződjék a béke. Franchet d'Esperay nem értette, hogy miért jönnek. Aztán rájuk huzta a lepedőt: ha akarjátok, hát itt van!

...Egy nevet mondtak. De ez csak öntudatom felszínét érintette. Egy darabig csak hangzás maradt, jóval később eszméltem rá: hiszen én már hallottam ezt a nevet. Kun Béla, — ez az ember kommunista agitátor volt Oroszországban. Több társával őt is Trockij küldte haza, hogy neki dolgozzék Magyarországon. És ezek az agitátorok állítólag pénzt is hoztak magukkal. Sok pénzt. Azt mondják összeköttetésben voltak az októberi eseményekkel. Mások is jönnek utánuk. A kormány tud róla, mégis áteresztik őket a határon.

Este még beszélünk volt róla az anyámmal. Ő is hallott arról az emberről, akit Kun Bélának neveznek. Az igazi neve Berele Khon. Az apja Galiciából származott és batyuval jött át a határon. Ő már újságíró és szocialista párttitkár volt Kólozsvárott. Aztán a munkásbiztosítópénztárhoz került. Ott lopott. A háboru mentette meg a büntetéstől. Behívták katonának. Az orosz frontra vitték, rövidesen megadta magát az oroszoknak. Internacionális fajai összeköttetése révén került el Moszkvába. Trockij-val lépett érintkezésbe és ettől kezdve hadifoglyaink között agitált. Vezetőjük lett a magyarországi zsidó kommunistáknak odakinn és szerkesztője a „Szocialista Forradalom” című magyar lapnak, sőt állítólag valamelyik kiébb orosz városban egy bolszevista direktoriumnak az élére is került és kegyetlenkedett.

— Azt hallottam — mondotta anyám —, hogy sok orosz pénzzel jött haza. Károlyi kormánya pedig nem állja utját sehoh.

— Hiszen Károlyi állítólag összeköttetést tart fenn Diener-Dénes és Landler révén Trockij-val. (Folytatjuk.)

ELADÓ

komplett

hangos mozi berendezés

Minden nap üzemben látható. Levelekre nem válaszolok.

„Soko”-mozi
Banatsko Arangyelovo

IRÓI EST

Február 17-én a Városi Színházban

Kezdet pontosan 7 órakor

Helyárak: Földszinti ülőhely 200 és 150 dinár. Földszinti páholyülés 200 dinár. I. emeleti páholyülés 150 dinár. II. emeleti páholyülés 80 dinár. Diák- és karzat jegy 20 dinár.

Allandó látogatók részére fenntartott és az előjegyzett jegyeket csütörtökön, február hó 10-én okvetlen váltsák ki. Jegyigénylés telefonon át nem történhet. — — — **A színház fűtve lesz!**

gárda, aki most megjelenik a nyilvánosság előtt, ezek kiterjesztésének misszióját is vállalja.

Ennek előrebocsátása után reméljük, hogy célkitűzéseinket és szándékaink tisztaságát megértve örömmel üdvözölhetjük magyar testvéreinket a február 17-iki találkán. K. V. V.

Ebek elővezetése. A polgármesteri hivatal ismételt figyelmezteti az ebulajdonosokat, hogy az ebeket vezessék elő a városi vágóhid állatorvosánál és fizessék be az ebadót, mert, akik a rendelkezést nem teljesítik, szigorú büntetéssel rója meg a hatóság.

Gazdasági tanfolyam. A pancsovai réti Besznifok második mezőgazdasági tanfolyama megnyitott 1944 január 16-án. A gazdasági tanfolyam védnöke: Sárík Ferenc (Becskerek), vezetője és előadója Nagy László gazdaköri elnök. A gazda tanfolyam igazgatója Sevnik. Alojz. Igazgató helyettes Kirchner Ludvig közs. bíró. Jegyzője Biczókné Bu Ilona tanítónő, helyettese Bojos Péter községi al-bíró. Előadók: Horváth Pál a Magy. Közm. egyes. jegyzője, Vince Lajos méhészt és Dvorszki József közs. képviselő. Háznagy: Lackó Ferenc, helyettese Horváth István gazd. alelnök.

Elveszett egy pár sárga bőrkesztyű e hó 6-án a Plankkert—Sólyom—Centrál kávéház közti uton. Megtaláló 600 dinár jutalmat kap a lap kiadóhivatalában.

Adományozás. A becskerei Decsiji dom következő adományokat kapta 1944 január hónapban N. N. 1 liter olaj, 3 és fél kg. árpa két kg. liszt. Vera Mihajlova 2 kg. klocsica. N. N. 31 kg. dara, 70 kg. liszt. Készpénzben: Szvetolik Popov 500, Aleksza Ruzsics 100, Proka Gaborov 300, dr. Schwerer Rudolf 500, Straub Paula koszoru megváltás címén J. Kreculy elhalálása alkalmával 250, Posta tisztviselő Schöner Rózi elhalálása alkalmával 700, Wesp Mátyás 200, Boberics Dusan a Jelzálogbank igazgatója 600 és Gligorie Szávics a Jelzálogbank tisztviselője 200 dinár. A Decsije dom vezetősége ezuton mond köszönetet a nemesszivü adakozóknak.

Érdekes adatok Magyarország határáról. Magyarország határainak hossza jelenleg 3401 km. A leghosszabb a magyar-román határ: 1031 km. Horvátországgal 598 km hosszúságban határos Magyarország; a Lengyel Főkörmányzósággal 356 km hosszúságban érintkezik hazánk területe. Megemlítjük még, hogy az ország területe most 172.204 négyzetkilométer.

Megadóztatják a táncolókat Stockholmban. A svéd hatóságok január 1-től rendkívüli adót vetnek ki a nyilvános helyiségekben az éjjelutáni táncra. A rendelet következtében a mulatóhelyek tulajdonosai elhatározták, hogy újévtől kezdve éjjel előtt beszüntetik a táncot helyiségeikben.

Bukarest tejfogyasztása. Bukarest város lakossága az 1943. évben 8 millió és 400 ezer liter tejet fogyasztott.

Lánggal hámozzák a burgonyát Németországban. A burgonya hámozásával járó érzékeny anyagvesztés elkerülése céljából a német véderő egyik élelmiszerkutató intézete hosszú kísérletezés után rájött, hogyha a burgonyát hat másodpercig 950 fok hőségben forgatják át egy rostán s utána hideg vízbe teszik, a burgonya héjja minden anyagvesztés nélkül lehámlik. A hatóságok már ki is adták a rendelkezéseket, hogy a gyarak katonai célokra nagy mennyiségben készítsenek ilyen lánghámozókat. A magánháztartásokban természetesen nem okoz változást ez a felfedezés, tekintve, hogy már a háboru elején felszólították a lakosságot, hogy a burgonyát lehetőleg héjastól fogyasszák.

IRODALOM

Rovatvezető: KRISTALY ISTVAN, a BMKSz írói szakosztályának elnöke

A délvidéki magyar képzőművészet

Irta: BECSKEREKI SZABÓ GYÖRGY

(Becskeréki Szabó György tanulmánya az első szakszerű, tehát valóban alkotó jellegű magnyilatkozás rovatunkban. Amely nekünk nemcsak művészi hitvallásában értékes, hanem mint a délvidéki magyar, szorosabban mint a bánáti magyar szellemiségnek az egyetemes magyar szellemiségben — a Gerevich Tibor által szerkesztett „Szépművészet” című folyóiratban is, több más folyóirat mellett — betöltött oly kiváló szerepe miatt is. Rovatvezető.)

Tanulmányunk célja ismertetni a délvidéki magyar képzőművészet kisebbségi éveit és számot adni a Délvidéken élő magyar képzőművészek törekvéseiről és munkásságáról az elmúlt huszonhárom év alatt.

Mindenekelőtt felvetődik a kérdés, hogy beszélhetünk-e délvidéki magyar képzőművészetéről és vajjon a művészet nagy és mindent átfogó keretei között lehet-e szó egy sajátosan délvidéki művészetéről, képzőművészeti irányzatról vagy festői iskoláról, amelyen például a sienai, ravenai, barbizoni, vagy hazai viszonylatban a nagybányai festői-kola?

Előre kell bocsátanunk, hogy a délvidéki magyar képzőművészet kifejezéssel inkább a magyar művészetnek egy korszakát kívántuk meghatározni, semmint egy táj művészetét. Azt a kort, amely a nagy magyar művészi élet folyamatában csak egy fél emberöltőt tesz ki és amely éppen olyan epizód, mint akár a két másik tájnak, a Felvidéknek és Erdélynek sajátos, magyar táji művészete. Lényegében véve mindhárom területnek, az idegen megszállás alatt és a kisebbségi életben kinőtt terméke éppen olyan magyar és annyira magyar művészet, mint a csonkaországé.

Hogy mindezek ellenére beszélünk külön felvidéki, erdélyi és délvidéki képzőművészetéről, arra két körülmény jogosít fel.

Elsősorban a külön táj, amely más-más festői és formai látásra ösztökél és másodsorban azok a körülmények, amelyek között az alkotás született. Ez alatt nem csupán az alkotóművész kisebbségi mivoltját értjük, amelynek kivételése a képzőművészeti alkotásban ritkán és csak elvontan jelentkezik, hanem mindenekelőtt azokat a különböző képzőművészeti hatásokat, művészi irányzatokat, amelyekkel az alkotó a többségi nemzet képzőművészeinek a közvetítésével ismerkedik meg, átvesz, önmagában átalakít és amelyből, éppen vérmérséklete folytán, egy új, sajátos és egyéni formanyelvet alakít ki.

Az egyik alkotónál tehát a tárgy nyomja rá bélyegét az alkotásra, a másik esetben pedig a tárgy a művész immár meggazdagodott egyéniségében tükröződik vissza.

Következtetésképpen ma még alig beszélhetünk sajátosan délvidéki festészetéről, mert a táj eddig csak tárgyi valóság volt, objektum, de nem lett élmény, szubjektív megérzés, vizuális reprodukálás a délvidéki magyar képzőművészek alkotásaiban.

Ma még alig beszélhetünk sajátosan délvidéki festészetéről, de az a fiatal délvidéki művésznemzedék, amely idegen, délszláv iskolákban, véggezte tanulmányait, alkotásaiban már sokszor önmagát adja és képein mind-

inkább közeledik az expresszív kifejezés felé. Egy táji művészet, új festői látás, irányzat és iskola megteremtését, amely éppen annyira lesz délvidéki, mint magyar és amely mindenekfelett általános művészi és emberi értékeket egyesít, csak ettől a fiatal művésznemzedéktől várhatunk.

I.

A Bácska, a Bánság és a baranyai háromszög sohasem volt a művészet és a művészek hazája. A török dúlás egyik tájon sem puztított olyan hevesen, mint ezen a vidéken és a délvidéki műemlékeket ugyyszólván elnyelte az idő. Bácsvár romjai és az aracsi bencés rom-templom hirdetik csak, hogy ezen a tájon évszázadokkal ezelőtt is hatalmas és teremő nemzet volt a magyar, de ezzel csaknem meg is szűnik a műemlékek sora. Nyoma sincs a reneszánsznak és a barokk is csak későn, a XVIII. század végén és a XIX. század elején jelentkezik. A polgárosodással ugyan megindul az építkezés, de ez néhány művészi szempontból jelentékeny neoklasszikus épületen kívül, mást nem eredményez.

Talán a talaj építkezésekre alkalmatlan volta, talán a lakosság igénytelensége, egyszerűsége, józansága és leginkább a hosszú ideig tartó török megszállás miatt ezen a vidéken nem találkozunk építészeti remekművel. Amit itt találunk, majdnem kivétel nélkül a múlt században készült és a szecessziónak sehol sem volt ilyen bő aratása, mint ezen a tájon.

A többi alkotónak sem kedvezett ez a vidék. Az itt született művészek hamar elszármaztak. Nem akarunk példák felsorolásába bocsátkozni, ha utalunk az óbecsei származású Than Mór, a palánkai Eusemhut Ferenc, a zombori Juhász Árpád, vagy a bánátságiak közül Kézdi-Kovács László és Szentgyörgyi István példájára.

A XIX. sz. végén több magyar festő próbál ezen a vidéken szerencsét. Végiglátogatja a nagyobb városokat, sora veszi a földbirtokos családokat és arcképet fest.

Az ad hoc jellegű művészi kiszállással szemben voltak a háború előtti Délvidéknek komoly, művészi eszményszamba menő kiállításai is. Igy kiemelendő a Nemzeti Szalon 1900 táján rendezett országos vándorkiállítása, amikor Déry Béla igazgatósága alatt a délvidéki nagyobb városokat is meglátogatták.

A vidéki intelligencia néha egészen meglepő áldozatra képes, amelyen például Nagybecskereken a Torontál-megyei Magyar Közművelődési Egyesület által 1911-ben rendezett Művészi Hét, amikor a sorozatos kulturális ünnepeket a modern magyar képzőművészek kiállításai nyílták meg és nagy látogatottságra örvendtek. A kiállítás valóban keresztmetszetet adta az akkori magyar modern művészetnek és azon olyan neveket találunk, mint Csók István, Iványi-Grünwald Béla, Fényes Adolf, Pólya, Zombori Lajos, a szobrázók közül pedig Szentgyörgyi István, Kisfaludy-Strobl Zsigmond, Plányi Ervin és mások.

A becskeréki Művészeti Hét során a művészetéről és a modern képzőművészet törekvéseiről tartottak előadást.

„Ez a város a múltban is nagy szeretettel fogadta és otthonossá tudta

tenni a várost a piktúra jelesei számára, bizunk benne, hogy a most itt időző festőművészek is olyan szívesen maradnak Becskereken, mint amilyen szívesen látja őket minden igaz kultur-ember” — írja az akkori idők krónikása.

A világháború előtti polgári jólét, az anyagi biztonság, a gazdasági felzárkózás, az erős kapcsolatok az ország fővárosával és a hazai kulturális élet vérkeringésébe való bekapcsolódás, azonban kedvezőtlen körülmény volt egy sajátosan délvidéki képzőművészet kialakulására.

II.

A kisebbségi élet kezdetét a teljes bizonytalanság és tájékozatlanság jellemzi. A magyarság nem ismeri a megszállók nyelvét és igazait nem képes megvédeni. Későn kapcsolódik bele a politikai életbe. Későn, de erőteljesen és a politika mellett irodalom, művészet és kulturális élet a háttérbe szorul.

A magyarság nem vonul félre, hanem sikra száll jogaiért és küzdelmet folytat egyenjogúságának elismeréséért.

Bár ez a korszak nem kedvezett a magyar művészek munkájának, megpróbálnak szervezkedni.

Tudják, hogy összefogás nélkül semmiféle eredményt nem lehet elérni. Képzőművészeti egyesület megalakítására és Szabadkán 1923-ban dr. Delics ügyvéd elnöksége alatt megalakul a „Vajdasági Képzőművészek Egyesülete”, Szabadka székhellyel. Az egyesület tagjai sorában találjuk Oláh Sándor, Balázs G. Árpád, Hódi Géza, Farkas Béla, Lenkei Jenő és Geréb Ilona festőket és Baranyi Károly szobrászt. Az egyesülés a képzőművészek érdekszövetségévé alakult és a képzőművészek anyagi megélhetésének biztosításán kívül, a képzőművészet népszerűsítését is céljává tűzi. A szabadkai első kiállítás után vándorkiállítás formájában végiglátogat néhány nagyobb bácskai községet, így Bács-Topolyát, Ujverbászt, Kulát, polgári iskolákban, kaszinók helyiségeiben rendezve a kiállítást. Hősi korszaka volt ez a délvidéki magyar képzőművészetnek, de egyúttal meddő harc a közönség érdektelensége ellen. Nem is lehetett hosszú életű ez az egyesülés: A művészek visszahúzódnak magányukba és ki ki megpróbál lábra állni és megélni. Ebben az időben több délvidéki művész önálló kiállítást rendez nagyobb délvidéki városokban és a mérsékelt anyagi sikerből egy ideig biztosítja maga számára a vegetálást.

Később a kultúregyesületek veszik kezükbe a kisebbségi képzőművészeti élet irányítását is, ők rendezik a magyar festők kiállításait, sőt néha az áldozatkészség meglepő és egyedülálló példájával is találkozunk, mint amilyen a nagybecskereki művésztelep létesítése és fenntartása.

Ez jelenti a halálkövet a délvidéki képzőművészet történetében és az első korszak tétovázása után, a lélek már ébredzik és nem kényszerül az alkotás sem. A délvidéki magyar művész utja ezután már fejfélé vezet.

(Jövő szerdai számunkban folytatjuk)

Asztalosokat

keres nagyobb üzem Becskereken
Jelentkezni: Pupinova u. 2. sz. alatt

Özv. Babos Mihálynénál, Debelyácsán
mag- és
takarmánycsicsóka
kapható.

GYÓGYSZERTÁR KERES

segédet

azonnali belépésre.
Ugyanott gyakornokot is
Cím a kiadóhivatalban.

116

Elcserélném

108

vagy eladnam óriási belga fajnyulaimat fajtiszta, japán Csín-Csurával.
Magas:épülő „Tiplongalamb”
egész állomány eladó.
Cím a kiadóhivatalban.

Hajóforgalom

Belgrád—Becskekerek vonalon.

A hajó Belgrádból - Becskerekre érkezik február 9-én este 7 órakor, Becskerekről—Belgrádba indul február 10-én 7:30 órakor.

Érkezés Belgrádból 3-szor hetenként és pedig hétfőn, szerdán és pénteken.

Indulás Becskerekről kedden, csütörtökön és szombaton, mindig reggel 7:30 órakor.

Ki: hajók szövetségének kirendeltsége Beckske eken
(a nagyhidnál) 137

Rádióműsor

Budapest I. állandó hétköznapi műsorszámai

6:00 „Üzen az otthon”. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat. — 6:25 Ébresztő. Torna. — 6:45 Reggeli zene. — 7:00 Hírek. Közlemények. — 8:00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. — 8:35 Délelőtti muzsika. — 10:00 Hírek. — 11:10 Nemzetközi vízjelző szolgálat. — 12:00 Pohász. Himnusz. — 12:40 Hírek. — 1:30 Honvédeink üzenek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat. — 2:30 Hírek. Műsorismertetés. — 4:45 Időjelzés Hírek. — 6:50 Hírek. — 9:40 Hírek. — 11:45 Hírek.

SZERDA, FEBRUÁR 9.

Budapest I.

10:15 A Budapest honvéd őrszázalaj zenekara. — 11:15 A rádió kamaragyüttese. — 11:40 József és Manci. Szemere György elbeszéléseiből. Felolvasás. — 12:10 Országos Postászenekar. — 2:00 Légierők zenekara. — 3:00 Szórakoztató muzsika. — 3:30 Az igazi irástudó. — 4:15 Muzsikáló zenei lexikon. — 5:00 Írom a levelem Balog Máriának... 5:50 Honvédek musora. — 6:40 Világpolitikai kérdések — vélemények. — 7:00 A rádió hangversenydobogója. — 7:10 Randevu. — 8:15 Egy óra könnyű zene. — 9:15 Amikor a beteg rendel az orvosnál. Dr. Wéninger Antal főorvos előadása. — 9:35 Nielsen: Álarcos — nyitány. — 10:40 Jókai dailamok. — 11:15 Csárdások. — 11:30 Tancoló billentyűk.

CSÜTÖRTÖK, FEBRUÁR 10

Budapest I.

10:15 Beszkar zenekar. — 11:15 Budapesti szalózenekar. — 11:40 Külföldi hírado. (Felolvasás). — 12:10 Szórakoztató zene. — 2:00 Művésziemezek. — 3:00 A rádió diákhirei. — 3:15 Foki Horváth Gyulaciganyzenekara muzsikál. — 3:30 Műveltek iskolája. Felolvasás. — 4:20 Illiczky László tanczenekara játszik. — 5:10 Ifjúsági enekarok. — 5:25 A szülő mai tárgyzása. — 5:50 Szárnyal a dal. — 6:35 A mi a városunk. Az I. felvonás után kb. 7:20 Hírek. A II. felvonás után kb. 8:20 D'Indy: Uti képek. — 9:10 Népszerű nyitányok. — 10:40 A Rádió zenei ar mősorából.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
Özvegy dr. Mara Jenőné
Uri (Herren) ucca 7.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Becskekerek (Nagybecskerek)
Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3.